

Οικουμενικός Πατριάρχης: Οι Χριστιανοί αντιστεκόμαστε στην «αντικειμενοποιημένη ζωή» χωρίς αναστάσιμη πνοή και χωρίς ουρανό

[Πατριαρχεία](#) / [Οικουμενικό Πατριαρχείο](#)

Η Α.Θ. Παναγιότης ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος κήρυξε, την Παρασκευή, 19 Δεκεμβρίου 2025, στην Μαράσλειο Σχολή στο Φανάρι, την έναρξη των εργασιών του διημέρου 5ου Διεθνούς Συνεδρίου Eco-Eu Ζην «Αποφάσεις για το τέλος της ζωής», το οποίο διοργανώνεται από το Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και τελεί υπό την αιγίδα του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Στην ομιλία του ο Παναγιώτατος ανέφερε ότι η θεματική του ενδιαφέροντος Συνεδρίου είναι παρόμοια με εκείνη του 3ου Συνεδρίου της Επιτροπής Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου, που οργανώθηκε στην Κρήτη, τον περασμένο Οκτώβριο. Και συνέχισε λέγοντας:

“Στα Πορίσματα του Συνεδρίου της Κρήτης τονίσθηκε ότι «η ευθανασία είναι ένα από τα πιο λεπτά και σύνθετα σύγχρονα ζητήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι κοινωνίες μας». Οι θέσεις της Εκκλησίας και της Θεολογίας στο θέμα αυτό «οφείλουν να διατυπώνονται πάντοτε με ποιμαντική ευαισθησία και όχι με γενικεύσεις και νομικιστικό πνεύμα». Αξιοσημείωτη είναι η πρόσκληση προς όλους τους πιστούς «να ενδιαφερθούν για τους ανθρώπους τελικού σταδίου», καθώς και η διαπίστωση ότι η Εκκλησία «ενθαρρύνει τη δημιουργία Κέντρων ανακουφιστικής φροντίδας, και παράλληλα, προτρέπει τον καθένα από εμάς να προσφέρει χρόνο και ενέργεια για τη φροντίδα των ασθενών στο σπίτι τους. Με τον τρόπο αυτό οι ασθενείς εντάσσονται σε ένα περιβάλλον αλληλεγγύης, νιώθουν αγαπητοί, αποδεκτοί και πολύτιμοι, ενώ διανύουν με αισθήματα σιγουριάς και ασφάλειας το υπόλοιπο της ζωής τους».

Ευχαριστούμε, και από το βήμα αυτό, τον Πρόεδρο της Επιτροπής Βιοηθικής του Πατριαρχείου μας, Αρχιεπίσκοπο Αυστραλίας Μακάριο, τα λοιπά μέλη της Επιτροπής και όλους εκείνους που συνέβαλαν με τις εισηγήσεις, την παρουσία και την προσφορά τους στην οργάνωση, στην επιτυχία του Συνεδρίου αυτού.

Στο κείμενο του Οικουμενικού Πατριαρχείου «Υπέρ της του κόσμου ζωής», οι παράγραφοι 30 και 31 είναι αφιερωμένες στο θέμα του γήρατος, του θανάτου και της ευθανασίας. Ορθώς, τονίζεται η ευθύνη του εκκλησιαστικού σώματος, ενώπιον του δεδομένου ότι οι άνθρωποι «καθώς γερνούν, βαθμιαία καθίστανται ευάλωτοι στην ασθένεια και στην αναπηρία», πρόκληση η οποία μπορεί να λειτουργήσει ως «ευκαιρία για εμβάθυνση της ταπείνωσης και για μέγALLOWMA της πίστης, τόσο για εκείνους που γερνούν, όσο και γι’ αυτούς που τους φροντίζουν» (§ 30). Ορθώς δε υπογραμμίζεται ότι, σύμφωνα προς τη διδασκαλία της Εκκλησίας μας, «δεν υπάρχουν όρια στην έμφυτη πνευματική αξιοπρέπεια του ανθρωπίνου προσώπου, ανεξάρτητα από το κατά πόσο το σώμα ή η διάνοιά του έχουν υποστεί βλάβη με το πέρασμα του χρόνου».

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο χαρακτηρισμός της αυτοχειρίας στην § 31 ως «τραγωδίας» και «βαθιάς προσβολής της αξιοπρεπείας του ανθρωπίνου προσώπου», καθώς και η διαβεβαίωση ότι η αυτοχειρία «δεν είναι ποτέ δυνατόν να θεωρηθεί επιτρεπτή λύση απέναντι στα εγκόσμια δεινά». Παράλληλα, σημειώνεται

ότι, στο όνομα της χριστιανικής αγάπης και της «ποιμαντικής οικονομίας» και με βάση τα διαγνωστικά και θεραπευτικά ευρήματα της σύγχρονης εποχής», «δεν θα πρέπει να αποκλείεται κατ' αρχήν η πλήρης εξόδιος ακολουθία και η εκκλησιαστική ταφή για έναν άνθρωπο που αφαίρεσε μόνος του τη ζωή του».

Όσον αφορά στο θέμα της ευθανασίας, τονίζεται ότι «ακόμη και στην περίπτωση ανθρώπων που δοκιμάζονται από φοβερές ασθένειες, ο θάνατος δεν θα πρέπει να επιταχύνεται, όσο φιλόανθρωπη και αν θεωρείται μία τέτοια πράξη». Η ευθανασία χαρακτηρίζεται ως «μία πρακτική ξένη προς τη χριστιανική θεώρηση της ζωής» και υπογραμμίζεται ότι «είναι απόλυτα επιτρεπτό σε ανθρώπους στο κατώφλι του θανάτου να αρνούνται έκτακτες ιατρικές θεραπείες και τεχνολογίες που παρατείνουν τεχνητά τη σωματική ζωή πέρα από το σημείο όπου το σώμα από μόνο του, φυσιολογικά, θα είχε παραδώσει το πνεύμα. Δεν μπορεί να αποτελεί καθήκον ενός χριστιανού η παράταση των βασάνων του σώματος από φόβο ενώπιον του αναπόφευκτου τέλους ή η προσκόληση σε αυτόν τον κόσμο πέρα από κάθε λογική». Τέλος, υπογραμμίζεται ότι η Εκκλησία μας παρηγορεί τους πενθούντες και προσεύχεται υπέρ των κεκοιμημένων. Στους Χριστιανούς, οι οποίοι «προσδοκούν ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνος», ο θάνατος «μέσα στη χάρη του Θεού δεν θα πρέπει να προκαλεί φόβο».

Στο θέμα της ευθανασίας δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των χριστιανικών Εκκλησιών και των Ομολογιών, ούτε βεβαίως μεταξύ των θρησκειών. Όμως, και στο πλαίσιο μίας επιμέρους Εκκλησίας ή Ομολογίας, τυχόν αποφάσεις για το θέμα αυτό δεν έχουν συνήθως γενική αποδοχή.

Είναι γεγονός, ότι πολλά σύγχρονα διλήμματα με την ευθανασία γεννήθηκαν λόγω της εντυπωσιακής προόδου της ιατρικής τεχνολογίας και των δυνατοτήτων παράτασης της ζωής με διασωλήνωση και με άλλες μεθόδους. Σήμερα είναι εν εξελίξει φιλόδοξα ερευνητικά προγράμματα για την ανακάλυψη και ανατροπή των μηχανισμών γήρανσης. Διαβάζουμε σχετικώς: «Κάποιοι οραματιστές στη Σίλικον Βάλλει ίδρυσαν ερευνητικά ινστιτούτα που δεν έχουν στόχο να μειώνουν λίγο λίγο τη θνητότητα αντιμετωπίζοντας μία μία τις ασθένειες, αλλά να αντιστρέψουν τον ίδιο μηχανισμό της γήρανσης και να αναβαθμίσουν τον κυτταρικό εξοπλισμό μας σε μια έκδοση χωρίς αυτό το σφάλμα. Το αποτέλεσμα ελπίζουν ότι θα είναι η αύξηση της ανθρώπινης ζωής κατά πενήντα, εκατό, ακόμη και χίλια χρόνια» (Steven Pinker, Διαφωτισμός τώρα, εκδ. Διόπτρα, Αθήνα, 2021)".

Σε άλλο σημείο της ομιλίας του, ο Παναγιώτατος τόνισε:

“Εμείς οι Χριστιανοί επιμένουμε: Αντιστεκόμαστε στην «αντικειμενοποιημένη ζωή» χωρίς αναστάσιμη πνοή και χωρίς ουρανό. Δεν υπάρχει μόνον η επιστημονική γνώση, η τετράγωνη λογική και η μετρήσιμος πραγματικότητα. Υπάρχει το μυστήριο, η διάστασις του βάθους των πραγμάτων, το νόημα, η ομορφιά, η τέχνη,

που μεγαλώνει το μυστήριο του κόσμου. Υπάρχει ο θρησκευτικός συγκλονισμός, ο πόθος του ανθρώπου για όλα εκείνα τα προσφιλή και υψηλά, τα οποία ο ίδιος ο άνθρωπος δεν μπορεί να προσφέρει στον εαυτό του. Στην εποχή μας έχει διαψευσθή η πρόβλεψη ότι «η ανθρωπότητα πορεύεται προς μία εποχή χωρίς θρησκεία». Καμμία ανάλυση της κατάστασης της παγκόσμιας κοινωνίας δεν είναι πλήρης χωρίς αναφορά στον ρόλο της θρησκείας.

Η Εκκλησία θα συνεχίση να είναι χώρος βίωσης της ελθούσης Χάριτος, και η Θεολογία θα αναδεικνύη το υπαρξιακό περιεχόμενο και τη σωτηριώδη Αλήθεια της πίστης μας στον Χριστό, τον «ομοούσιον τω Πατρί κατά την θεότητα και ομοούσιον ημίν κατά την ανθρωπότητα, κατά πάντα όμοιον ημίν χωρίς αμαρτίας», συμφώνως προς τον ανυπέρβλητο δογματικό όρο της εν Χαλκηδόνι Δ' Οικουμενικής Συνόδου (451). Και θα διακηρύττη ότι, άνευ αναφοράς στον ζώντα Θεό, ο άνθρωπος αδυνατεί να διαχειρισθή με δημιουργικό τρόπο τις οριακές καταστάσεις της ζωής, το αναπότρεπτον του θανάτου, τις μεταφυσικές του ανησυχίες και τον εγγενή πόθο της αιωνιότητας.

Η ζωή της Εκκλησίας απηχεί, σε όλες τις διαστάσεις της, τη νίκη κατά του θανάτου. Ο άνθρωπος δεν είναι «Sein zum Tode», «Είναι προς θάνατον», αλλά πλασμένος για την αιωνιότητα, αποτελεί «Είναι προς Ζωήν». Η αναστάσιμη «ανεκκλάλητος και δεδοξασμένη» χαρά της εν Χριστώ, κατά Χριστόν και εις Χριστόν ζωής, είναι ο «νέος οίνος», ο οποίος διαρρηγνύει τους «παλαιούς ασκούς» (Ματθ. θ', 17), υπερβαίνει τη θεώρηση του θανάτου ως απελευθέρωσης της ψυχής από το «δεσμωτήριο», το «εμπόδιον» του σώματος για να ζήση την αυθεντική φυσική αθανασία της χωρίς αυτό. Η χριστιανική ζωή εν Εκκλησία είναι ακριβώς η αποκάλυψις του «μυστηρίου του προσώπου», του «αινίγματος» το οποίο, κατά τον Νικόλαο Μπερντιάγιεφ, είναι «το πιο ανεξιχνίαστο απ' όλα για τη φιλοσοφική σκέψη» και εκείνο που έχει «περισσότερο απ' όλα τα άλλα την ανάγκη της Αποκάλυψης» (Ν. Μπερντιάγιεφ, Πέντε στοχασμοί περί υπάρξεως, Αθήναι, χ. χρ. εκδ., σ. 194)".

Προηγούμενως, χαιρετισμό απηύθυνε ο Ελλογιμ. Καθηγητής κ. Ευάγγελος Πρωτοπαπαδάκης, Διευθυντής του Εργαστηρίου Εφαρμοσμένης Φιλοσοφίας ΕΚΠΑ, και του ΔΠΜΣ Ζώα: Ηθική, Δίκαιο, Ευζωία, ενώ, στο πλαίσιο της εναρκτήριας συνεδρίας ομιλία πραγματοποίησε και ο Εντιμολ. Αρχων Διδάσκαλος του Γένους κ. Κωνσταντίνος Δελικωσταντής, Ομότιμος Καθηγητής ΕΚΠΑ. Στο πλαίσιο των εργασιών του Συνεδρίου εισηγήσεις πραγματοποίησαν ο Μ. Εκκλησιάρχης κ. Αέτιος, Διευθυντής του Ιδιαίτερου Πατριαρχικού Γραφείου, καθώς και ο Διάκονος της Σειράς κ. Ανατόλιος Δοξαστάκης, ο οποίος σπουδάζει στο εν λόγω Τμήμα.

Κατά την εναρκτήρια συνεδρία παρέστησαν οι Σεβ. Μητροπολίτες Γέρων Δέρκων

κ. Απόστολος, Μυριοφύτου και Περιστάσεως κ. Ειρηναίος, Μύρων κ. Χρυσόστομος, Ικονίου κ. Θεόληπτος, Καλλιουπόλεως και Μαδύτου κ. Στέφανος, Σαράντα Εκκλησιών κ. Ανδρέας και Σελευκείας κ. Θεόδωρος, ο Εξοχ. Πρέσβυς κ. Κωνσταντίνος Κούτρας, Γενικός Πρόξενος της Ελλάδος στην Πόλη, Άρχοντες Οφφικιάλιοι της Μ.τ.Χ.Ε., κληρικοί, Πανεπιστημιακοί Καθηγητές και φοιτητές συμμετέχοντες στο Συνέδριο.